

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vita Francisci Borgiae Tertij Societatis Iesv Generalis

Ribadeneyra, Pedro de

Mogvntiae, 1603

V. Exercitatio Spiritualis, ad sui cuiusque cognitionem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45256

TRACTATUS QVINTVS.

QVO SPIRITVALIS
*quædam exercitatio, ad no-
stricognitionem comparan-
dam, in septem dies hebdo-
mada distributa contine-
tur.*

PROLOGVS.

Gal. 61.

NE ex illis simus, qui
acceperunt in vanum
animam suam, duo
sunt nobis frequen-
ter consideranda;
quid videlicet D E V S erga nos
fecerit, quid etiam nos erga Deum
faciamus: vt diuturna meditati-
one istarum rerum ad cor con-
uersi, cum vtilitate infirmitatem
nostram agnoscamus, & ingen-
tia

S
I S
no-
an-
do-
me-
qui
num
duo
uē-
da;
nos
Deū
ati-
on-
tem
gen-
tia

tia quæ quotidie à Deo accipim⁹
beneficia; & eundē Dominum
totis viribus, omniq; conatu di-
ligamus in hac vita, vt eodem
postea in perpetua illa perfrua-
mur. Hæc exercitatio in septem
partes distribuetur, vt singulis
hebdomadæ diebus singulæ e. iā
partes respondeant. Ad calcem
item cuiuscunque partis, breuis
quædā oratio proponetur: ali-
quot præterea scripturæ verba,
quorum frequenter memoria
reuocata, toto illo die ad medi-
tationem excitemur, illi exerci-
tationi in materiam proposita
adiungentur: quæ propterea ver-
ba, posthac *Excitatore* nuncu-
pabimus. Qua ex re fructū ille
sane percipiet, qui in ea sem se
diu exercebit. Vt enim incalescit
qui ad ignē accedit; sic qui ad di-
uini amoris flammam orādo pie,

vel meditando accedit inflam-
metur necesse est. Age ergo ani-
ma deuota, DEO excitare: ide-
nim tibi proponitur, quod bea-
torum Seraphim offi ium est,
hoc est, sine intermissione dili-
gere: id nobis concedat Domi-
nus. Amen.

PRÆPARATIO ANTE
EXERCITIUM.

CONFESSIO NE interna
conscientiam examinet, dolo-
rem peccatorum pro viribus habere
studeat, sacram confessionem pro-
ponat, coniungat orationem Domi-
nicam cum Angelica salutatione:
preceturque CHRISTVM Domi-
num, vt diuina cognitionis lumine,
igneq; sui amoris animam suam ita
collustret, atq; inflammet, vt sui vi-
ribus diffidens, diuina bonitate ni-
tatur; & eo etiam quod hanc suam
miser-

miseriam Redemptori nostro presentem, & ab illo aeterni Patris oculis oblatam fuisse intelligat. Et ita adorandum sibi gratiam concedi humiliter postulabit his verbis: *Quia* ^{2. Cor. 30} non possumus cogitare aliquid ex nobis tanquam ex nobis, sed sufficientia nostra ex DEO est.

Veni creator Spiritus,
Mentes tuorum visita,
Imple superna gratia
Quæ tu creasti pectora.

Die Lunæ.

Quid DEVS erga nos? perpendam me antequam essem nihil fuisse, ab eo me fuisse procreatum, ab eodem ut essem accepisse.

Quid nos erga DEVM? ut à tanta illa gratia dignitate mea culpa exciderim, & quod ipsius manibus constructum fuerat, meis destruxerim.

Quid DEVS erga nos? ut me ad

Ff 5 suum

suam imaginem, & similitudinem conformauerit.

Quid nos erga DEVM? vt ipsius imaginem ac similitudinem insecerim: vtque vili pretio adductus, tãtã rei fecerim iacturam.

Quid DEVS erga nos? vt quod me creauerit, nullum aliud tanti operis pretium à me exigat, quam vt se mihi donet.

Quid nos erga DEVM? cum id quod à me exigit, tam sit mihi vtile, ego tamen nihil ab eo volui, nisi ipsum fugere, ab eodemque discedere, quasi separatus ab eo viuere possem.

Consideratio.

Vltimo loco perpendam eius benignitatem, qui cum nosset qualis futurus essem, humanam naturam induit, vt mea crimina ipsius sanguine luerentur. Atque ita finem impones meditando hoc incarnationis

my-

DE SVI COGNITIONE. 707

mysterium, gratias agens pro tanto
beneficio.

Oratio.

Agnoscam, queso, Domine, cre-
ator celi & terra, quam bonus mihi
tu, quam malus ego ipse mihi sim:
vt videns me destruere quod cōstruis,
delere quod in me depingis, eo nomi-
ne perpetuas mecum geram inimici-
tias, quousque tua misericordia me
constringat, & ab omni crimine co-
erceat: sic enim fiet, vt tu omnia in
me opereris. Ergo Domine, cum tu Ioan. 5.
ipse dicas, Pater meus vsque mo-
do operatur, & ego operor; ope-
rentur, obsecro, in me manus tue, &
manus peccatoris non moueat Psal. 35.
me, vt clarificent te opera tua, & ex
illis in caelesti curia Angeli glorifi-
cant te.

Excitator.

Perditio tua ex te Israel, auxi- ose. 13.
lium autem tuum ex me.

Die

Die Martis.

Quid DEVS erga nos? vt me ex terra procrearit, quo me puluerem, & cinerem agnoscerem, iustusque essem meae indignitatis aestimator, & *Psal. 69.* ideo vere egenus, & pauper à Domino misericordiam semper efflagitarem.

Quid nos erga DEVM? vt hoc beneficio abusus, consulto à meae indignitatis aspectu oculos remouerim; viuens quasi immortalis, à meae imbecillitatis memoria animum auocarim: cum tamen ab eius recollectione tantus fructus proueniat.

Quid DEVS erga nos? Quod in meo est capite? quid ex ore, oculis, & uiribus effluit? stomachus uero quid est, nisi sentina quaedam? quid amaritudo fellis, & uniuersi corporis corruptio, vt haec iusto iudicio aestimem, & meam conditionem agnoscam?

Quid

Quid nos erga Deum? vi capiti pul-
uinos molles subiecerim: hanc mei
corporis foeditatem, quam deliciae,
quam solícite tractauerim, quanta
temporis iactura, quo fructu, vt ver-
mibus pararem escas.

Quid Deus erga nos? quid post mor-
tem futurus sim, vt corpus in faetore
vertetur, vt ab omnibus deseretur.
Quae omnia Deus fecit, ne in re tam
vili, & caduca amorem meum col-
locarem.

Quid nos erga Deum? iniquus fui,
qui pulcherrimam animam male
tractauerim, vt fetido corpori indul-
gerem: qua ex re quibus stimulis in
mortis articulo compungi debeo: de-
nique quam male in mortali corpore
amorem fixi, & immortalem ani-
mam negligi.

Consideratio.

Perpende tanta hac natura no-
stra foeditate benignissimum Deum

NON

non fuisse deterritum, quo minus eam susciperet, & ad tot labores, & acerbitates nasceretur. Et ita in meditatione mysterij Natiuitatis sinem facies, ob tantum beneficium gratias agendo DEO.

Oratio.

Job. 7. Domine, quid est homo, quia magnificas eum? aut quid opponis erga eum cor tuum: Si tua beneficia ille non cognouit, quia nec suam miseriam: cognoscat tandem, quaeso, mala quae gessit, quia sua fuit oblitus miseria. Intelligat se non intellexisse falsi honoris specie deceptum. Quapropter à te, clementissime Domine, peto suppliciter, vt, tua ope adiutus, putredini dicam, pater meus es tu, & soror mea vermibus; & vere intelligam, te ipsum mihi adiutorem, te refugium esse, qui cali, & terra verum es bonum; cuius manibus opus manuum
tua.

Job. 17.

DE SVI CONGNITIONE. 711

tuarum me totū committo: ne me,
quæso, despicias, Domine, Fac vt vere
possim dicere, Pater meus, & ma- *Tsai 26.*
ter mea dereliquerunt me, Do-
minus autem assumpsit me: cui
debetur omnis gloria in secula secu-
lorum. Amen.

Excitator.

Quasi putredo consumendus *Iob, 13.*
lum, & quasi vestimētum quod
comeditur à tinea.

Die Mercurij.

Quid Deus erga nos? perpendam
quanto amore meā animā tribus po-
tentiis ditauerit, vt mihi memoriam
concesserit, vt tot beneficiorū recor-
datione ipsum diligere, & tanta bo-
nitatis memoria repetita delectarer.

Quid nos erga Deū? quibus in re-
bus meā memoriā versari sim passus:
quā sit oblita suscepti beneficij: quā
deberē erubescere, quod res tā turpes
in eā cōdidierim: quodq; tā sim diligēs,

vt

vt ea in hoc vās stultus inferam, quæ
mihî post afferant interitum.

Quid Deus erga nos? vt menti lu-
men præulerit, vt veritatis lux te-
nebras depelleret, semperque diuina
misericordiæ immēsum pelagus con-
templaret.

Quid nos erga Deum? vt defectu
cognitionis intellectum excacaue-
rim, diuino rebellis lumini: vt vere
Tsal. 39. possim cum Dauid dicere: Compre-
henderunt me iniquitates meæ,
& non potui vt viderem.

Quid Deus erga nos? vt volunta-
ti eam facultatem inseruerit, qua
percipiebat diuini amoris dulcedi-
nem: vt ea mihî quasi arrha quædam
sit æternæ felicitatis, & mei arbitrij
libertate, ac Christi meritis Deum a-
mans, Deus quodammodo fiam.

Quid nos erga Deum? vt meam
voluntatem passus sim esse mancipi-
um rerum, quæ tam mihî sunt acer-
ba,

ba, & molesta: & quidem quam vili
 me ipse vendidi, quid perdididi, quid
 obtinui: perdididi vitam, lucrifeci
 mortem; consors diuinae naturae esse
 desii, & demonis feci me vile manci-
 pium.

Consideratio.

Perpendam Christum voluisse cir-
 cumcidi, & in tam tenera aetate pre-
 tiosissimum sanguinem fūdere pro-
 pterea quod ego nolui in meis poten-
 tiis superflua reserare. Et ita in me-
 ditatione istius mysterij finem impo-
 nere orationi debeo.

Oratio.

Quid, Domine, in caducis rebus
 reperire potuit mea memoria, vt illis
 tuum locum daret? quid praeter te as-
 sequi potuit mea intelligentia di-
 gnum, quod intelligeret? quid praeter
 te voluntas mea reperire potuit di-
 gnū, quod amaret? Dolor vere est, nō
 amor, quicquid praeter te diligitur.

Ergo

Ergo quando ex prepostero voluntatis amore, & intellectus obscuratus est, & memoria oblita tui: tu, Domine propter te ipsum, amaritudinem, queso, infunde omnibus iis que preter te diligo, vt sic ea refugiam, teque solum diligam, qui meus amor esse voluisti. Amen.

Excitator.

Ps. 34.

Retribuebant mihi mala pro bonis, & odium pro dilectione.

Die Iouis.

Quid DEVS erga nos? vt mihi oculos dederit, vt ex creaturarum pulchritudine, eius, qui eas donauit, amorem elicerem, eumque in omnibus, qua oculis se offerunt, perpetuo diligerem.

Quid nos erga DEVM? vt oculis meis hostibus eius aduersum patrefecerim, & creaturarum pulchritudine abusus, quasi quidam basiliscus aduersus me, & contra proximum meum,

meum, habenas concupiscentia laxaverim.

Quid DEVS erga nos? vt mihi aures concesserit; vt vocis sponsi audita dulcedine, anima mea quodammodo liquefieret.

Quid nos erga Deum? vt tanquam aspis surda cauda aures obstruxerim, ne sanctas inspirationes audire, quas tamen aures murmurationibus aperui.

Tsal. 57.

Quid DEVS erga nos? vt mihi odoratum concesserit, quo odorum suauitate, qui afflantur a floribus, excitati, ipsum laudare, & in odorem currere unguentorum eius: florum suauitas me potius ad terrenas voluptates illexit, & cum peccatoribus dixi: Coronemus nos rosis, antequam marcescant: deserui vestigia pedum Domini, & rerum foetore captus erravi.

Sap. 2.

Quid DEVS erga nos? quanta liberalitate varios, suauissimosque cibos

bos

bos suppeditarit; quorum dulcedine expleto gustu, donatoris amorem cognoscerem, & spiritualiter gustarem quam suavis est Dominus.

Quid nos erga Deum? immensa gula voracis draconis naturam indui, & tantum beneficium in perniciem meam conuerti: ex quo verum spiritualium rerum gustum amisi, & fel peccatorum melle dulcius sum arbitratus.

Quid Deus erga nos? dedit manus, ut ea operarer, quae gaudium atque letitiam Angelis afferrent, quae in ipsa morte me sequerentur, nec prius desererent, quam in beatorum essem numerum cooptatus.

Quid nos erga Deum? manus meae foeditatem operatae sunt: tantum abest, ut Angelis gaudio fuerint mea opera, ut iustos potius ingenti affecerint dolore: denique ea sum operatus, quorum consortium vereor, & quae me damnationis reum faciunt.

Con-

Consideratio.

Perpendam Dominum, vt meorū
 criminum pœnas lueret, in deserto à
 spiritu ductum, pro mea gula ieiu-
 nasse. Et in hoc mysterio meditatio-
 nem occupabo.

Oratio.

Domine, quid dicam de oculis me-
 is, quibus tanquã follibus cum ex-
 creaturarum aspectu accendere de-
 berem ignem amoris tui, iisdẽ potius
 inferni in me ignem accendi, tot vi-
 delicet deprauatis cupiditatibus?

Quid di. am de mearum aurium
 surditate, quas miserorū vocibus pa-
 tere nolui? Considerabo cuius rei
 gratia concessa sit mihi lingua, &
 quibus in rebus eadẽ sim vsus. Quo-
 modo recensere poterò, quarū potis-
 simum rerum suauitate me capi per-
 miserim? quid dicã de operibus ma-
 nuum mearum? quid respondebo,
 cum sim ego ipse qui fesi? Quo me
 ver-

vertam nescio: nam licet solus ceci-
 derim, non scio tamen solus exurge-
 re. Vere amici & proximi mei dere-
 perunt, & deseruerunt me, & pro-
 pterea cor meum conturbatum
 est, & dereliquit me virtus mea.
 Respcie ergo, Domine, vnicum refu-
 gium meum, afflictionem meam, &
 propter tuam bonitatem fer opem
 huic miseria. Conformam, Domine,
 sensus meos ad tuam voluntatem,
 tuamq; gloriam, ad quam creasti e-
 os. Amen.

Psa. 17.

Excitator.

Hier. 9.

Ascendit mors per fenestras,
 ne ambuleris in vanitate sensus.

Die Veneris.

Quid DEVS erga nos? vt mihi
 peccanti creaturarum obsequium nõ
 ademit: vt vitã, viresq; tribuit qui-
 bus ego tamen ipsum offendebam.

Quid nos erga DEVM? non mo-
 do non me creaturarum vsu cogno-
 sce-

scēbam indignum, sed potius si quid
deerat conquerebar; nec ad aliud vi-
tam optabam, & vires, quam vt me
indulgerem voluntati: nec mirabar
terram meorum scelerum pōdus su-
stinuisse.

Quid DEVS erga nos? sua prote-
ctione à visibilibus, & inuisibilibus
hostium manibus eripuit me, in quo
etiam, vt in Caim, suum posuit si-
gnum, ne videlicet demones ex me
tot criminum pœnas repeterent. *Genes. 40.*

Quid nos erga DEVM? quos ho-
stes vitare debui, eos ipsos quæsiui:
illis me peccādo tradidi, quibus mors
mea cordi est: in eorū societate securū,
in morte deniq; me viuū arbitrabar.

Quid DEVS erga nos? vt me per
amicos admonebat, per concionato-
res docebat, instruebat per Angelos,
aliorū funeribus excitabat: illudq;
verò offerebat, quod ego impetrare
votis omnibus nunquam meruissem.

Quid

Quid nos erga DEVM? clausi au-
res amicorum consiliis; cor concioni-
bus, & inspirationibus: oculos à me-
moria mortis auerti, vt ei parerē ty-
ranno, qui neq; aliud potest, neq; ali-
ud vult, quam me acerbissimis pœnis
afficere: & Regē celestē deserui, qui
vt me ab illis liberaret, eas ipse in se
pertulit sponte.

Consideratio.

Perpende DEVM, vt te à morte
liberaret acerbissimā crucis mortem
pertulisse. Et hoc mysterium medi-
tationis materia esto.

Oratio.

Quid Domine, in te reperi, vt te
persequerer? quid in me, vt me dili-
gerem? Quid tu à me, cum peccan-
tem tolerabas; vel quid ego à me
sperare poteram, cum te offēdebam?
Vere infinita est tua misericordie
multitudo. Hac me obsecro Do-
mine, ad tuum amorem alliciat:

hec

DE

hec mi
neā per
des hor
sim tot

Qu
cere vi
quode
& fecit

Quid
DEO?
oblita e
vt obliu

luendan
ligentia
penam
cognosce

vita se p
re: quan
que hic
ificari,
sine f

hac mihi vt in tuo obsequio permanē persuadeat: hac me ad tuas laudes hortetur, vt creatione sum, ita sim totus tua gratia tuus. Amen.

Excitator.

Quid est quod debui vltra facere vineæ meæ, & non feci? an quod expectaui vt faceret vuas, & fecit labruscas? Esa. 50

Die Sabbati.

Quid fuisset erga me faciendum DEO? Merito memoria, quæ DEI oblita est, in inferno esset punienda, vt obliuionem sibi sempiternis pœnis luendam fore recordaretur: vt intelligentia tot sceleribus commeruit pœnam eandem, vt illo misero statu cognosceret remedia, quibus in hac vita se potuisset ab illis pœnis liberare: quantus porro voluntatis dolor, quæ hic noluit aliqua ex parte mortificari, si se vidisset inferno penitus, sine fine mori.

Gg

Quid

Quid debuisssem facere erga Deū?
 vt metuere deberet memoria, ne vn-
 quam posthac in DEI obliuionem
 incideret: quam deberet in posterum
 esse ad diuinum obsequium solers,
 & perspicax mea intelligentia; quā
 voluntas in eiusdem amore ardens,
 & inflammata: me denique, vt cum
 deberem remedium adhibere, denuo
 tamen nouis sceleribus, nouis etiam
 pœnis obligatum in inferno collo-
 cem.

Quid fuisset erga me faciendum
 DEO? quam graues oculis meis, &
 formidabiles tenebrae essent futurae,
 & aspectus demonum: quam hor-
 ribiles auribus gemitus damnato-
 rum: quam intolerabilis naribus
 inferni foetor: quam amarus gustui
 calix tormentorum: quam crudelis
 tactui, eternus ignis.

Quid debuisssem facere erga DE-
 VM? ijs ad meam salutem perspe-

ctis,

DE SVI CONGNITIONE. 723

Etis, de nulla aduersitate, qua occur-
rat, mirari mei oculi iure poterunt :
nullam aures infamiam, aut conui-
tium, nullum fœtorem odoratus re-
spuere ; nullam gustus amaritudi-
nem? manus denique hunc nostrum,
si opus esset, ignem non extimesceret,
ut illum sempiternū vitare possent :
sed ego stultus labores omnes in illud
tempus reijcio, in quō omnis labor æ-
ternus est.

Quid fuisset erga me faciendum
DEO? sua gratia protectione à pec-
cato me præseruat, & consequente
ab inferno, à quo me singulis momē-
tis liberat. Quoties illi debeo hanc
eterna pœna liberationem! quoties
de integro me ipsum mihi reddidi!

Quid debuisssem facere erga DE-
UM? sollicitus quero illis me vincu-
lis charitatis exoluere, ut ab illis li-
ber in præceptis ruam. Possum ne ego
obscurescere, aut meminisse quoties hoc à

Domino beneficium acceperim? & tamen denuo me eius hostibus tra-
do.

Consideratio.

Perpende Dominum ad inferos descendisse, vt sanctos Patres inde educeret: eoque tempore eius corpus in cruce pependisse, sub qua beatissima Virgo manebat. In quo mysterio finem impones meditationi.

Oratio.

Psal. 87. Vere possum, Domine, dicere, quia repleta est malis anima mea, & vita mea inferno appropinquauit. O quoties à mortis me faucibus reuocasti! quoties in easdem me miser induxi! Ergo, Domine, si mea omnia in meum spectant interitum, si tua omnia mihi vita afferunt cognoscam, quaeso, me, vt me, ipse fugiam; cognoscam, quaeso, te, vt me totum tibi dedam, cuius sola clemē-
tia

tiame creauit, & toties ab interitu
liberauit. Amen.

Excitator.

Nisi quia Dominus adiuuit *Psal. 93^c*
me, paulo minus habitasset in
inferno anima mea.

Die Dominico.

Quid DEVS erga nos? vt nobi- *Act. 17.*
scum ipse sit, in quo viuimus, mo-
memur & sumus: vt nos dormi-
entes tueatur, vt nullo tempore dere-
linquat.

Quid nos erga DEVM? quantū
mouere me hoc debuit, vt eius pani-
tentiam susciperem, & eum dilige-
rem, qui tam prope, & perpetuus
mibi comes est: & tamen dum hæc
ipse facit ego multa admisi scelera,
& flagitia.

Quid DEVS erga nos? videt mea
crimina is qui omnia videt, & re-
medium meis malis querit.

Quid nos erga DEVM? oblato re-

Gg 3 me-

726 TRACT. QUINTVS
medio non vtor, quin mea cupidita-
ti modis omnibus cupio satisfacere.

Quid DEVS erga nos; post hac
tamen omnia suauiter disponit: vt
virtutes inserat in animum occasio-
nem captat.

Quid nos erga DEVM? tanta
bonitate, & patientia quod ille plā-
tauerat, ego momento temporis era-
dicaui, ac perdididi.

Quid DEVS erga nos? ne euel-
lam iterum eas, DEVS conseruat
humilitate, & confusione mei: vt ijs
quasi radicibus nixa virtutes, in me
perficiantur, & perseuerent.

Quid nos erga DEVM? licet diui-
na misericordia eas non eradicaue-
rim, permitto tamen arescere: &
tot deprauatis cupiditatibus obruo,
vt merito mirari debeam, si quando
eas post impedimenta in me reperio.

Quid DEVS erga nos? dum sum
in gratia, amore se mihi tradit: &
vt

vt charitatem in me aleret sui, sanctissimum Eucharistiae sacramentum instituit: denique in omnibus se mihi donare vult, neq; à me aliud exigit, quam vt se recipiam.

Quid nos erga DEVM? tot noxiis distractus rebus, in hanc vnam tam salutarem animam non intendo: ingrato animo Angelorum panem mihi oblatum respuo; vt nihil aliud facere videar, quam impedire bona eius in me collata.

Consideratio.

Perpende ipsum resurrexisse: & quantum debeamus aeterno Patri, quod ea vulnera, quae nos fecimus, ipse glorificauit. Considera item ipsum ad Patris sedentem dexteram nostris operibus honorari, timendumque esse vehementer eius iudicium, si ea praua sint; permagni autem nostra referre, si ipsum semper

præsentem habeamus. Atq; hæc meditationis esto materia.

Oratio.

O altitudo infinitæ sapientiæ, vere in mari via tua, & semita tuæ in aquis multis, & vestigia tua non cognoscuntur. Quam deberem mirari, cum in me bonum aliquod desiderium esse video! multo verò magis cum illud exercere incipio, summe denique si expletum. Mirum est te in tam sterilem terram iacere semina, & ex tam infructuoso solo fructus colligere. O si cognoscerem, Domine, me semen tuum perdere, quod in animam iacis, & cum primum germinat, illud conculcare pedibus, & cum iam albescit, & ad maturitatem peruenit, conuellerem! vere in omnibus humiliarer, & ex tuis operibus bonis, quæ in me v. d. o, summo opere confunderer. Da ergo mihi, Domine; propter te ipsum, & propter tuam bo-

bonitatem, vt hæc agnoscam, vt ex
eo sanctissimum nomen tuum glori-
ficetur in secula seculorum. Amen.

Excitator.

In me eras, & ego te non co-
gnoscebam? sero te cognoui,
bonitas infinita, sero te cogno-
ui.

*August.
in Confes.*

TRACTATVS SEXTVS.

SVPER CANTICO TRI-
um puerorum, cuius ini-
tium est:

*Benedicite omnia opera Domini
Domino.*

ARGVMENTVM.

MERITO quidem Deum ob id lau-
damus, quod creauerit cælum,
& terram, mare, & omnia quæ in eis
sunt: sed non minus pro his laudan-

Gg s dus